

USTAWA
z dnia 25 listopada 1970 r.

o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

1. Ustawa normuje warunki produkcji środków spożywczych i używek oraz obrotu tymi artykułami w zakresie niezbędnym dla ochrony zdrowia ludności.
2. Ustawa reguluje również, w zakresie niezbędnym dla ochrony zdrowia ludności, wymagania dotyczące urządzeń, aparatów, sprzętu, narzędzi, opakowań i innych materiałów, które stykają się ze środkami spożywczymi i używkami w produkcji lub obrocie.

Art. 2.

1. W rozumieniu ustawy:
 - 1) środkami spożywczymi są substancje lub ich mieszaniny zawierające składniki potrzebne do odżywiania organizmu ludzkiego i przeznaczone w stanie naturalnym lub po przerobieniu do spożywania przez ludzi,
 - 2) używkami są substancje lub ich mieszaniny nie zawierające składników odżywczych lub zawierające je w ilościach nie mających znaczenia dla odżywiania organizmu ludzkiego, które jednak ze względu na swoje oddziaływanie fizjologiczne lub cechy organoleptyczne są przeznaczone do spożywania lub w inny sposób są wprowadzane do organizmu ludzkiego,
 - 3) substancjami obcymi są substancje nie odpowiadające warunkom określonym w pkt 1 i 2, a znajdujące się w środkach spożywczych lub w używkach albo na ich powierzchni; w szczególności są to substancje dodatkowe i zanieczyszczenia; substancjami obcymi są również środki chemiczne używane przy uprawie i ochronie roślin.
2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia ustali w zakresie niezbędnym do jednolitego stosowania przepisów ustawy znaczenie innych używanych w ustawie określeń, w szczególności dotyczących produkcji, obrotu, rodzaju środków spożywczych i substancji oraz zanieczyszczeń.

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1970 r. Nr 29, poz.245, z 1971 r. Nr 12, poz.115, z 1985 r. Nr 12, poz.49, z 1989 r. Nr 35, poz.192, z 1992 r. Nr 33, poz. 144, Nr 91, poz. 456, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 60, poz. 369, Nr 88, poz. 554, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268.

Art. 3.

1. Środki spożywcze i używki będące surowcami lub półfabrykatami, a także środki spożywcze i używki przeznaczone do spożycia albo używania nie mogą być szkodliwe dla zdrowia ludzkiego, zepsute ani sfałszowane oraz muszą odpowiadać innym warunkom ustalonym ze względu na ochronę zdrowia.
2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustala, w drodze rozporządzenia, szczególne warunki produkcji i wprowadzania do obrotu dietetycznych środków spożywczych, w tym - wymagania dotyczące informacji bądź innych form promocji lub reklamy środków spożywczych przeznaczonych dla niemowląt, zastępujących mleko matki, oraz przedmiotów służących do karmienia niemowląt, z tym że warunki produkcji ustalane są w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.
3. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić zakaz reklamy bądź stosowania innych form promocji określonych dietetycznych środków spożywczych zastępujących mleko matki oraz przedmiotów służących do karmienia niemowląt tymi środkami spożywczymi.

Art. 4.

1. Środki spożywcze i używki nie mogą być używane do produkcji innych środków spożywczych lub używek ani wprowadzane do obrotu, jeżeli zawierają substancje obce tego rodzaju lub w takich ilościach, które są szkodliwe dla zdrowia ludzkiego lub powodują zmiany organoleptyczne tych artykułów w stopniu uniemożliwiającym ich spożycie lub użycie.
2. Przepis ust. 1 stosuje się również, gdy substancje obce znajdują się na powierzchni środków spożywczych lub używek.
3. Środki spożywcze lub używki po usunięciu substancji obcych, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być używane do produkcji innych środków spożywczych lub używek oraz wprowadzane do obrotu, jeżeli organ sprawujący nadzór nad zdrowotną jakością tych artykułów stwierdzi ich przydatność do spożycia lub używania.
4. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustala, w drodze rozporządzenia, wykaz dopuszczalnych ilości substancji dodatkowych, zwanych dalej "substancjami dodatkowymi dozwolonymi" i innych substancji obcych dodawanych do środków spożywczych lub używek, a także zanieczyszczeń, które mogą znajdować się w środkach spożywczych lub używkach.
5. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej określi, w drodze rozporządzenia, najwyższe dopuszczalne pozostałości środków chemicznych stosowanych przy uprawie, ochronie, przechowywaniu i transporcie roślin, które mogą znajdować się w środkach spożywczych lub na ich powierzchni, bez szkody dla zdrowia ludzkiego.

Art. 5.

1. Zezwolenia Głównego Inspektora Sanitarnego wymagają:
 - 1) produkcja i wprowadzanie do obrotu dietetycznych środków spożywczych i odżywek, a także wprowadzanie do obrotu takich artykułów przywożonych z zagranicy oraz

- 2) produkcja i wprowadzanie do obrotu jako środków spożywczych lub ich składników takich substancji, które nie były stosowane w celu żywienia ludzi.
2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustala, w drodze rozporządzenia, zasady i tryb udzielania i cofania zezwoleń, o których mowa w ust. 1, oraz może upoważnić terenowe organy Inspekcji Sanitarnej do wydania niektórych z tych zezwoleń.

Art. 6.

1. Zakazuje się wykorzystywania dla celów żywienia ludzi lub do produkcji innych środków spożywczych produktów pochodzących od zwierząt lub ze zwierząt, którym podawano substancje o działaniu hormonalnym, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. W przypadku podawania zwierzętom substancji hormonalnych w celach leczniczych, synchronizacji rui i porodów u samic lub przenoszenia zarodków - środki spożywcze, o których mowa w ust. 1, mogą być pozyskiwane bez ograniczeń po upływie obowiązującego okresu karencji lub po przeprowadzeniu badań na obecność pozostałości hormonów.
3. Produkty pochodzące od zwierząt lub ze zwierząt, którym podawano hormony, nie mogą być przeznaczone do produkcji środków spożywczych dla niemowląt i dzieci, a także żywności dietetycznej.

Art. 7.

Zakazuje się wykorzystywania dla celów żywienia ludzi lub do produkcji innych środków spożywczych produktów pochodzących ze zwierząt lub od zwierząt, a zawierających pozostałości podawanych tym zwierzętom antybiotyków.

Art. 8.

Napromienianie środków spożywczych, używek lub substancji dodatkowych dozwolonych albo poddawanie ich działaniu prądów o wysokiej częstotliwości jest dopuszczalne, jeżeli organ wyznaczony przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej stwierdzi, że środek spożywczy, używka lub substancja dodatkowa dozwolona, poddane takim procesom, nie będą szkodliwe dla zdrowia ludzkiego.

Art. 9.

Środki spożywcze, używki lub substancje dodatkowe dozwolone nie odpowiadające warunkom ustawy mogą być produkowane tylko w celach eksperymentalnych w sposób zapobiegający wprowadzeniu ich do obrotu. O podjęciu produkcji takich artykułów należy zawiadamiać właściwy organ Inspekcji Sanitarnej.

Art. 10.

1. Zdrowotne warunki jakości środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych oraz metody badania tych artykułów lub ich grup określają normy ustanowione i uznane za obowiązkowe w trybie przepisów o normalizacji z zastrzeżeniem przepisów art. 11-13a.
2. Normy, o których mowa w ust. 1, powinny być zgodne z warunkami zdrowotnymi określonymi w ustawie i w przepisach na jej podstawie wydanych.

Art. 11.

1. Wolno produkować środki spożywcze i używki odpowiadające innym wymaganiom niż ustalone w ustawie i przepisach na jej podstawie wydanych, jeżeli są one przeznaczone na eksport i odpowiadają warunkom stawianym przez importera.
2. Wprowadzenie w kraju do obrotu artykułów, o których mowa w ust. 1, lub używanie ich do produkcji innych środków spożywczych albo używek może nastąpić za zezwoleniem Głównego Inspektora Sanitarnego i na warunkach przez niego określonych.
3. Zasady i tryb udzielania i cofania zezwoleń, o których mowa w ust. 2, ustali w drodze rozporządzenia Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Współpracy Gospodarczej z Zagranicą, a w części dotyczącej środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego ponadto w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Art. 12.

1. Środki spożywcze, używki i substancje dodatkowe dozwolone wolno przywozić z zagranicy w celu wprowadzania do obrotu, jeżeli odpowiadają one:
 - 1) wymaganiom ustalonym w ustawie i w przepisach na jej podstawie wydanych,
 - 2) zdrowotnym warunkom jakości ustalonym w Polskiej Normie lub w normie branżowej, jeżeli norma taka została ustanowiona i uznana za obowiązkową,
 - 3) wymaganiom ustalonym w przepisach weterynaryjnych, jeżeli chodzi o środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego,
 - 4) wymaganiom ustalonym w przepisach o kwarantannie roślin, jeżeli chodzi o środki spożywcze lub używki pochodzenia roślinnego w postaci nie przetworzonej oraz w postaci przetworów nie wyjałowionych,
 - 5) wymaganiom określonym w zezwoleniu na wprowadzenie do obrotu, jeżeli chodzi o dietetyczne środki spożywcze.
2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej określi w drodze rozporządzenia:
 - 1) szczegółowe zasady udzielania i cofania zezwoleń na odstępstwa od przepisów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2,
 - 2) zasady i tryb przeprowadzania kontroli zdrowotnej jakości środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych przywożonych z zagranicy.
3. Przepisy, o których mowa w ust. 2 pkt 1, Minister Zdrowia i Opieki Społecznej wydaje w porozumieniu z Ministrem Współpracy Gospodarczej z Zagranicą oraz Prezesem Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, przepisy, o których mowa w ust. 2 pkt 2 - w porozumieniu z Ministrem Handlu Zagranicznego, w zakresie dotyczącym środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego ponadto w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.
4. Tranzyt środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych może się odbywać w szczelnych środkach transportu, zabezpieczonych przed ich nie kontrolowanym otwarciem i zaopatrzonych w plomby polskiego urzędu celnego na stacji wejściowej.

Art. 13.

Minister Zdrowia i Opieki Społecznej, ze względu na ochronę zdrowia ludzkiego, może, w drodze rozporządzenia:

- 1) zakazać produkcji i wprowadzania do obrotu określonych środków spożywczych i używek,
- 2) zakazać stosowania procesów technologicznych lub metod postępowania w produkcji, przy przechowywaniu i w transporcie środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych oraz obrocie nimi w razie stwierdzenia, że stosowanie takich procesów lub metod powoduje powstawanie w tych artykułach albo na ich powierzchni substancji szkodliwych dla zdrowia.

Art. 13a.

1. Przy produkcji przetworów grzybowych, środków spożywczych zawierających grzyby, skupie, przechowywaniu lub sprzedaży grzybów przez zakłady przetwórcze lub handlowe powinna być zatrudniona osoba posiadająca uprawnienia w zakresie grzyboznawstwa oraz powinny być przestrzegane inne wymagania niezbędne dla ochrony zdrowia ludzkiego.
2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej określa w drodze rozporządzenia:
 - 1) wykazy grzybów jadalnych, wymagania technologiczne ich przetwarzania, skupu, przechowywania i sprzedaży oraz warunki dyskwalifikacji grzybów do celów spożywczych,
 - 2) organy właściwe do nadawania uprawnień w zakresie grzyboznawstwa, rodzaje tych uprawnień oraz warunki ich uzyskiwania i cofania,
 - 3) wykaz stanowisk, na których powinny być zatrudnione osoby posiadające uprawnienia w zakresie grzyboznawstwa.
3. Podjęcie produkcji przetworów grzybowych, środków spożywczych zawierających grzyby, prowadzenie skupu, wprowadzanie grzybów do obrotu, ich przechowywanie i transport może nastąpić jedynie po stwierdzeniu, przez właściwego inspektora sanitarnego, spełnienia wymagań niezbędnych do ochrony zdrowia ludzkiego określonych w odrębnych przepisach.

Art. 14.

Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami może, w drodze rozporządzenia, ustalić dla środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych zdrowotne warunki jakości przewidziane w umowach międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, lub zdrowotne warunki jakości przyjęte przez międzynarodowe organizacje, w których Polska Rzeczpospolita Ludowa uczestniczy.

Art. 15.

1. Na jednostkowych opakowaniach środków spożywczych i używek należy zamieścić istotne dla ochrony zdrowia ludzkiego informacje o ich składzie, w szczególności o zawartości substancji dodatkowych dozwolonych. Ponadto, jeżeli ze względów zdrowotnych środek spożywczy, używka lub substancja dodatkowa

dozwolona nadają się do spożycia wyłącznie przez określony czas licząc od daty produkcji, nabywca powinien być informowany o dacie produkcji lub o terminie przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości środka spożywczego.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy środków spożywczych i używek przeznaczonych wyłącznie na eksport.
3. Forma i treść reklamy środków spożywczych i używek nie może zawierać danych wprowadzających w błąd co do właściwości lub wartości odżywczych reklamowanych artykułów.
4. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Ministrem Przemysłu i Handlu określa, w drodze rozporządzenia:
 - 1) sposób znakowania środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych, w opakowaniach jednostkowych przeznaczonych do obrotu,
 - 2) inne dane dotyczące środka spożywczego lub używki, które ze względu na ochronę zdrowia ludzkiego powinny być podane do wiadomości nabywcy.
5. Przepisy wydane na podstawie ust. 4 obowiązują wszystkie jednostki bez względu na ich przynależność organizacyjną, a także osoby fizyczne wykonujące działalność przemysłową lub handlową.

Art. 16.

Przedmioty określone w art. 1 ust. 2 nie powinny zawierać składników, które mogą zmieniać cechy organoleptyczne środków spożywczych, używek lub substancji dodatkowych dozwolonych w stopniu uniemożliwiającym ich spożycie lub używanie albo przenikając do tych artykułów lub bezpośrednio do organizmu ludzkiego mogą powodować ujemne skutki dla zdrowia.

Art. 17.

1. Produkcję i obrót środkami spożywczymi, używkami i substancjami dodatkowymi dozwolonymi wolno prowadzić pod warunkiem, że pomieszczenia i urządzenia oraz ich lokalizacja są zgodne z obowiązującymi wymogami, a także zapewniają właściwą jakość zdrowotną produkowanych lub będących w obrocie środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych. Rozpoczęcie wymienionej działalności wymaga uzyskania zgody właściwego organu pełniącego nadzór sanitarny.
2. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, ogólne zasady wewnętrznej kontroli jakości zdrowotnej środków spożywczych i używek w zakładach produkcyjnych lub wprowadzających do obrotu takie artykuły.
- 2a. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, ogólne zasady wewnętrznej kontroli przestrzegania higieny w zakładach produkcyjnych lub wprowadzających do obrotu artykuły, o których mowa w ust. 1.
3. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej, z zastrzeżeniem ust. 4, ustala, w drodze rozporządzenia, warunki sanitarne oraz zasady przestrzegania higieny przy produkcji i obrocie środkami spożywczymi, używkami i substancjami dodatkowymi

dozwolonymi oraz może określić szczególne wymagania w tym zakresie dla niektórych środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych.

- 3a. Osoby biorące udział w produkcji lub obrocie środkami spożywczymi, używkami lub substancjami dodatkowymi dozwolonymi powinny posiadać kwalifikacje w zakresie podstawowych zagadnień higieny przy produkcji i obrocie żywnością.
- 3b. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej określa, w drodze rozporządzenia, kwalifikacje wymagane od osób, o których mowa w ust. 3a, oraz zasady uzyskiwania takich kwalifikacji.
- 3c. Podmiot gospodarczy produkujący lub wprowadzający do obrotu środki spożywcze, używki lub substancje dodatkowe dozwolone ponosi koszty szkoleń i egzaminów związanych z uzyskiwaniem kwalifikacji przez osoby, o których mowa w ust. 3a.
4. Warunki sanitarne oraz zasady przestrzegania higieny przy produkcji i składowaniu środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego określają odrębne przepisy.
5. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej określa, w drodze rozporządzenia, warunki sanitarne produkcji mleka i jego przetwarzania.

Art. 18.

Środki spożywcze, używki i substancje dodatkowe dozwolone rozprowadzane w opakowaniach jednostkowych, znakowane zgodnie z art. 15 ust. 4 datą minimalnej trwałości lub terminem przydatności do spożycia, mogą być wprowadzane do obrotu do tej daty.

Art. 19.

Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej ustali w drodze rozporządzenia wymagania sanitarne obowiązujące w handlu określonym (obwoźnym i obnośnym) środkami spożywczymi i używkami, a także może zakazać wprowadzania do obrotu w takim handlu określonych rodzajów artykułów.

Art. 20.

1. Przy pracach w produkcji lub obrocie, które wymagają bezpośredniego stykania się ze środkami spożywczymi, substancjami dodatkowymi dozwolonymi i używkami, nie wolno zatrudniać osób, które w myśl przepisów o zwalczaniu chorób nie mogą być zatrudnione przy tego rodzaju pracach, oraz osób, którym stan zdrowia utrudnia utrzymanie higieny osobistej.
2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustali w drodze rozporządzenia wykaz stanów chorobowych utrudniających utrzymanie higieny osobistej, a także rodzaje czynności z zakresu produkcji środków spożywczych, substancji dodatkowych dozwolonych i używek oraz z zakresu obrotu nimi, których nie wolno wykonywać osobom dotkniętym takimi chorobami.

Art. 21.

1. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, obowiązki zakładów żywienia zbiorowego i zakładów wprowadzających do obrotu wyroby garmazeryjne w zakresie przechowywania próbek wydawanych lub sprzedawanych środków spożywczych, w tym zwłaszcza szczegółowe zasady i sposób pobierania i przechowywania próbek potraw oraz osoby uprawnione do ich pobierania.
2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustala, w drodze rozporządzenia, ogólne wymagania sanitarne dotyczące przewozu środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych.

Rozdział 2**Nadzór****Art. 22.**

1. Nadzór zwierzchni nad przestrzeganiem ustawy i przepisów na jej podstawie wydanych sprawuje Minister Zdrowia i Opieki Społecznej, który działa w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w sprawach zastrzeżonych do właściwości tego Ministra.
2. Nadzór nad zdrowotną jakością środków spożywczych i używek oraz nad przestrzeganiem warunków sanitarnych w produkcji i obrocie tymi artykułami sprawują, z zastrzeżeniem określonym w ust. 3, organy Inspekcji Sanitarnej.
3. Organy Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie ustalonym w ust. 2 sprawują nadzór nad:
 - 1) miejscami uboju, zakładami przetwórstwa mięsa i ubocznych artykułów ubojowych zwierząt rzeźnych, królików, nutrii, dziczyzny i drobiu,
 - 2) zakładami jajczarskimi, przetwórstwem jaj, ryb i innych zwierząt wodnych oraz mięczaków,
 - 3) pozyskiwaniem, transportem i przetwórstwem mleka,
 - 4) miejscami przechowywania i składania wymienionych artykułów pochodzenia zwierzęcego,
 - 5) obrotem mięsem mniej wartościowym w punktach sprzedaży takiego mięsa,
 - 6) targowiskową sprzedażą mięsa w miejscach wyznaczonych.
- 3a. Jeżeli środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego są produkowane lub przechowywane w zakładzie produkującym inne środki spożywcze, nadzór nad ich zdrowotną jakością może być powierzony organowi służby weterynaryjnej lub organowi Inspekcji Sanitarnej.
4. Organy Inspekcji Sanitarnej są uprawnione do przeprowadzania doraźnych kontroli w zakresie oraz jednostkach organizacyjnych i miejscach, określonych w ust. 3, a także do wydawania, w wypadkach nie cierpiących zwłoki, decyzji niezbędnych do usunięcia zagrożenia sanitarno-epidemicznego, powiadamiając o tym niezwłocznie organy wymienione w ust. 3.
5. Organy określone w ust. 3 są obowiązane uwzględniać wnioski organów Inspekcji Sanitarnej wynikające z kontroli oraz niezwłocznie wydawać decyzje mające na celu usunięcie stwierdzonych uchybień.

Art. 23.

Pracownicy inspektoratów weterynarii lub stacji sanitarno-epidemiologicznych wykonują nadzór, o którym mowa w art. 22 ust. 3 i 3a, na podstawie pisemnego upoważnienia właściwego organu Inspekcji Weterynaryjnej albo Inspekcji Sanitarnej.

Art. 24.

1. Organom sprawującym nadzór na podstawie art. 22 przysługuje prawo:
 - 1) badania procesów technologicznych i receptur w zakresie niezbędnym dla ochrony zdrowia ludzkiego,
 - 2) przeglądania ksiąg i innych dokumentów kontrolowanego zakładu, jeżeli okaże się to konieczne do wyjaśnienia sprawy.
2. Ponadto w wypadkach określonych w art. 22 ust. 3 organowi Inspekcji Weterynaryjnej przysługują uprawnienia organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie wstępu do zakładów, wydawania decyzji, żądania wyjaśnień i bezpłatnego pobierania próbek.

Art. 25.

1. Organ sprawujący nadzór na podstawie art. 22 w razie stwierdzenia uchybień zagrożających zdrowiu ludzkiemu określa termin usunięcia tych uchybień, a w razie ich nieusunięcia może wydać decyzję o unieruchomieniu zakładu lub jego części.
2. Organ określony w ust. 1 może wydać decyzję o niezwłocznym unieruchomieniu zakładu lub jego części, jeżeli zwłoka w usunięciu uchybień może stanowić bezpośrednie niebezpieczeństwo dla zdrowia lub życia ludzkiego.
3. Decyzje przewidziane w ust. 1 i 2 są wydawane w porozumieniu z właściwym inspektorem pracy, jeżeli stwierdzone uchybienia stanowią równocześnie naruszenie przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

Art. 26.

Organ sprawujący nadzór na podstawie art. 22, w razie stwierdzenia, że środek spożywczy, używka lub substancja dodatkowa dozwolona nie odpowiadają obowiązującym zdrowotnym warunkom jakości, może zakazać produkcji lub wprowadzania do obrotu tego artykułu, a w zależności od rodzaju stwierdzonych braków:

- 1) może zezwolić na inne jego wykorzystanie z zachowaniem określonych warunków lub na zużycie go w innym określonym celu lub
- 2) może nakazać zniszczenie go, jeżeli zostanie stwierdzone, że wykorzystanie tego artykułu mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla zdrowia lub życia ludzkiego.

Art. 27.

Każda jednostka organizacyjna, wykonująca zadania w zakresie administracji państwowej, w razie powzięcia wiadomości lub uzasadnionego podejrzenia o naruszeniu ustawy lub przepisów na jej podstawie wydanych, jest obowiązana zawiadomić o tym

niezwłocznie właściwy miejscowo organ Inspekcji Sanitarnej lub właściwy organ Państwowej Inspekcji Weterynaryjnej.

Art. 28.

1. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady postępowania organów nadzoru w razie stwierdzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych.
- 1a. Minister właściwy do spraw zdrowia może określić, w drodze rozporządzenia, sposób postępowania przy pobieraniu próbek oraz przy badaniach i ocenie jakości zdrowotnej środka spożywczego, w razie braku norm lub przepisów wydanych na innej podstawie, uwzględniając sposób pobierania i przechowywania próbek oraz osoby uprawnione do ich pobierania.
2. Ministrowie Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej ustalą w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady współdziałania organów Inspekcji Sanitarnej z organami nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w zakresie sprawowania nadzoru, a także sprawy zastrzeżone do wyłącznej właściwości organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Rozdział 3 Przepisy karne

art. 29 skreślony

Art. 30.

1. Kto produkuje lub wprowadza do obrotu szkodliwe dla zdrowia ludzkiego środki spożywcze, używki, substancje dodatkowe lub przedmioty określone w art. 1 ust. 2,
podlega karze pozbawienia wolności do lat 2.
2. Kto produkuje lub wprowadza do obrotu dietetyczne środki spożywcze szkodliwe dla zdrowia ludzkiego,
podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.
3. Jeżeli sprawca czynów określonych w ust. 1 lub 2 działa nieumyślnie,
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku .

Art. 31.

1. Kto wprowadza do obrotu jako artykuły odpowiadające określonym wymaganiom zepsute lub sfałszowane środki spożywcze, używki lub substancje dodatkowe dozwolone,
podlega karze pozbawienia wolności do roku.
2. W wypadku mniejszej wagi sprawca
podlega karze grzywny.

Art. 32.

Kto:

- 1) przez oznaczenie lub w inny sposób wprowadza w błąd co do zdrowotnej jakości lub właściwości odżywczej środka spożywczego, używki albo substancji dodatkowej dozwolonej,
- 2) podaje w reklamie dane wprowadzające w błąd nabywcę co do właściwości odżywczych środka spożywczego, używki lub substancji dodatkowej dozwolonej,
- 4) wprowadza do obrotu środki spożywcze lub używki produkowane w celach eksperymentalnych (art. 9), **pkt 3 w art. 32 skreślony**
- 5) w wypadkach określonych w art. 5, art. 11 ust. 2 i art. 12 ust. 2 pkt 1 bez zezwolenia lub z naruszeniem warunków takiego zezwolenia wprowadza do obrotu środki spożywcze lub używki,
- 6) wbrew zakazowi produkuje lub wprowadza do obrotu środki spożywcze lub używki, stosuje niedozwolone składniki albo narusza warunki określone na podstawie art. 15 ust. 4,
- 7) używa do produkcji lub wprowadza do obrotu środki spożywcze, używki lub substancje dodatkowe dozwolone po upływie terminu ich przydatności lub po upływie daty ich minimalnej trwałości,
- 10) nie dopełnia obowiązku przechowywania próbek środków spożywczych wydawanych przez zakłady żywienia zbiorowego lub sprzedawanych przez zakłady wprowadzające do obrotu wyroby garmazeryjne, **pkt 8 i 9 skreślone**
podlega karze grzywny,
- 11) narusza obowiązki przewidziane w art. 13a w ust. 1 i 3,
- 12) rozpoczyna działalność bez uzyskania zgody, o której mowa w art. 17 ust. 1.

Art. 33.

W sprawach określonych w art. 31 ust. 2 oraz art. 32 orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 4

Przepisy końcowe i przejściowe

Art. 34.

1. W odniesieniu do jednostek organizacyjnych podległych Ministrom Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych przewidziane w art. 22, 23 i 26 uprawnienia:
 - 1) Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - przysługują odpowiednio Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Spraw Wewnętrznych, każdemu w zakresie jego właściwości,
 - 2) organów Inspekcji Sanitarnej oraz organów podległych Ministrowi Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - przysługują organom wyznaczonym odpowiednio przez Ministrów Obrony Narodowej lub Spraw Wewnętrznych.
2. Ministrowi Obrony Narodowej w stosunku do podległych mu jednostek organizacyjnych przysługują ponadto uprawnienia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej przewidziane w art. 29 ust. 1.

3. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, ministrem właściwym do spraw rolnictwa oraz ministrem właściwym do spraw gospodarki, określi, w drodze rozporządzenia, sposób wykonywania nadzoru sanitarnego przez Wojskową Inspekcję Weterynaryjną nad zakładami zaopatrującymi wojsko w środki spożywcze, określając w szczególności uprawnienia wojskowych inspektoratów weterynaryjnych, zakres i częstotliwość dokonywania kontroli oraz zasady współdziałania z Inspekcją Weterynaryjną.

Art. 35.

Przepisy dotyczące ministrów stosuje się odpowiednio do przewodniczących komisji i komitetów sprawujących funkcje naczelnych organów administracji państwowej oraz kierowników urzędów centralnych.

Art. 36.

1. Ustawa nie dotyczy:
 - 1) środków spożywczych i używek, jeżeli są one produkowane, przechowywane, przywożone, spożywane lub używane wyłącznie we własnym gospodarstwie domowym określonej osoby dla zaspokojenia potrzeb tego gospodarstwa,
 - 2) artykułów, które przeznaczone do zapobiegania, leczenia lub rozpoznania chorób i w myśl obowiązujących przepisów zostały uznane za środki farmaceutyczne lub artykuły sanitarne.
2. Ustawa nie narusza przepisów o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa.
3. Przepisy ustawy regulujące sprawę substancji dodatkowych i zanieczyszczeń technicznych (art. 4 ust. 4), wymagań sanitarnych w zakładach produkcyjnych (art. 17 ust. 1-3), warunków zdrowia wymaganych od pracowników zatrudnionych przy określonych pracach (art. 20), a także przepisy dotyczące przedmiotów określonych w art. 1 ust. 2 (art. 16) - stosuje się również do win, moszczów winnych i miodów pitnych oraz wódek.

Art. 37.

1. Tracą moc:
 - 1) rozporządzenia z dnia 22 marca 1928 r. o dozorze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz.U. z 1928 r. Nr 36, poz. 343, z 1934 r. Nr 110, poz. 977, z 1939 r. Nr 54, poz. 342, z 1946 r. Nr 5, poz. 44 i z 1949 r. Nr 42, poz. 311), z tym że rozporządzenie to zachowuje moc w odniesieniu do przedmiotów użytku innych niż określone w art. 1 ust. 2 niniejszej ustawy,
 - 2) dekret z dnia 28 października 1947 r. o mleczarstwie (Dz.U. Nr 67, poz. 416),
 - 3) art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 10 lutego 1949 r. o obrocie zwierzętami gospodarskimi i produktami uboju oraz o ich przetwórstwie (Dz.U. z 1949 r. Nr 21, poz. 135 i z 1952 r. Nr 44, poz. 300).
2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych, przewidzianych w niniejszej ustawie, zachowują moc obowiązującą dotychczasowe przepisy, jeżeli nie są z nią sprzeczne.

Art. 38.

Ustawa wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.